

Ludvig Holbergs Skrifter/bokselskap.no 2012
Ludvig Holberg: *Erasmus Montanus*

Teksten følger førsteutgaven fra 1731 og er basert på xml-fil mottatt fra prosjekt Ludvig Holbergs Skrifter. For tekstkritisk apparat, kommentarer og innledning om tilblivelse, bakgrunn etc., se [Ludvig Holbergs Skrifter](#)
Teksten er lastet ned fra [bokselskap.no](#)

Ludvig Holberg
Erasmus Montanus

1731

[Actus I.](#)

[Act. II.](#)

[Act. III.](#)

[Act. IV.](#)

[Act. V.](#)

Hoved-Personerne i *Comœdien*.

Montanus.

Jeppes Berg, hans Fader.

Nille, hans Moder.

Lisbed, Montani Fæstemø.

Jeronimus, hendes Fader.

Magdelone, hendes Moder.

Jacob Montani Broder.

Per Degn.

Jesper Ridefogd.

Actus I.

Scen. 1.

Jeppe *alleene med et Brev i Haanden.*

DEt er Skade at Degnen ikke er i Byen, thi der er saa meget Latin i min Søns Brev, som jeg ikke forstaar. Taarene staar mig tit i Øynene, naar jeg eftertænker, at en stakkels Bonde-Søn er bleven saa Boglærd, besynderlig, saasom vi ikke ere af de Høylærdes Bønder. Jeg har hørt af Folk som forstaar sig paa Lærdom, at hand kand disputere med hvilken Præst det skal være. Ach kunde jeg og min Hustrue have den Glæde at høre ham præke før vi døde her paa Bierget, da vilde vi ikke fortryde paa alle de Skillinger vi har sat paa ham. Jeg kand nok merke paa Per Degn, at hand skiøtter ikke meget om at min Søn kommer hid. Det kommer mig for ligesom hand er bange for Rasmus Berg. Det er skrækkeligt med de lærde Folk, de bær saadan Avind til hverandre, og den eene kand ikke lide, at den anden er ogsaa lærd. Den gode Mand gjør skønne Prækner her i Byen, og kand tale om Misundelse, saa Taarene maa staa een udi Øynene, men mig synes, at hand selv ikke er gandske fri for den Fejl. Jeg kand ikke vide, hvoraf saadant kommer; om een siger, at min Naboe forstaar Avlingen bedre end jeg, skulle jeg legge det paa Hiertet, skulle jeg hade min Naboe for det? ney sommend gjør Jeppe Berg ikke. Men der er min Troe Per Degn.

Scen. 2.

Jeppe. Per Degn.

Jeppe.

Velkommen hiem igien Per!

Per.

Tak Jeppe Berg.

Jeppe.

Ach min hierte Per! gid I kunde forklare mig noget Latin, som staar i min Søns sidste Brev.

Per.

Hvad Snak, meener I at jeg forstaar ikke Latin, saa vel som jer Søn? jeg er en gammel Academicus jeg, Jeppe Berg.

Jeppe.

Det veed jeg nok, men jeg meente om I forstod den nye Latin, thi det Sprog forandres vel ogsaa, saa vel som det Siællandske; thi i min Ungdom taledes man ikke saa her paa Bierget som nu, det som man nu kalder Laqvei, kaldtes man da Dreng, det som man nu kalder Matrassen, kaldtes man da Bislaaperske; en Frøken heededes da Statsmøe, en Musicant Spillemand, og en Sikketerer Skriver. Derfor meener jeg Latinen og kand være forandret siden den Tid I var i Kiøbenhavn. Vil I være saa god at forklare mig dette. Jeg kand nok læse Bogstaverne, men fatter ikke Meeningen.

Per.

Jer Søn skriver, at hand studerer nu sin *Logicam, Rhetoricam* og *Metaphysicam*.

Jeppe.

Hvad vil det sige *Logicam*?

Per.

Det er hans Prækestoel.

Jeppe.

Det er mig kiært, gid hand kunde blive Præst.

Per.

Men Degn først.

Jeppe.

Hvad er den anden Post?

Per.

Den heder *Rhetorica*, det er paa Dansk Ritualen; men den tredie Post maa

være forskreven, eller det maa være Fransk; thi var det Latin, saa forstod jeg det nok. Jeg er capabel, Jeppe Berg, at regne op den heele Aurora. *Ala* det er en Vinge, *Ancilla* en Pige, *Brabra* et Skiæg, *Coena* en Nat-Potte, *Cerevisia* Øll, *Campana* en Klokke, *Cella* en Kiælder, *Lagena* en Flaske, *Lana* en Ulv, *Ancilla* en Pige, *Janua* en Dør, *Cerevisia* Smør.

Jeppe.

I maa have en forbandet Ihukommelse Per.

Per.

Ja jeg havde ikke tænkt, at jeg skulle have blevet saa længe i et fattigt Degne-Kald. Jeg kunde nok have været noget andet for længe siden, dersom jeg vilde have bundet mig ved en Pige, men jeg vil heller hielpe mig, som jeg kand, førend man skal kunde sige paa mig, at jeg har faat Brød for Kone.

Jeppe.

Men kiære Per! Her er endnu noget andet Latin, som jeg ikke forstaar, see her denne Linie.

Per.

Die Veneris Hafnia domum profecturus sum. Det er noget høyttravend, dog forstaar jeg det heel vel, men det kunde bryde Hovedet paa en anden. Det er paa Dansk, der er kommen *profecto* en hob Russer til Kiøbenhavn.

Jeppe.

Hvad mon Russen nu vil bestille her igien?

Per.

Det er ikke Moscoviter, Jeppe Berg! det er unge Studentere, som man kalder Russer.

Jeppe.

Nu, nu veed jeg, der er vist stor Allarm i de Dage, naar de faar Salt og Brød, og blir Studentere.

Per.

Naar venter I ham hiem?

Jeppe.

I Dag eller i Morgen. Kiære Per! tøv lidt her, jeg vil springe ind til Nille, hun skal give os en Drik Øll her ud.

Per.

Jeg vil nok heller have et Glas Brændeviin; thi det er fortiligt at drikke Øll.

Scen. 3.

Per (*allene.*)

Jeg skiøtter ikke meget om, sant at sige, at Rasmus Berg kommer hiem, ikke fordi jeg er bange for hans Lærdom; thi jeg var allerede gammel Student, da hand endda gik i Skole, og fik, med Permission, paa sin Rumpe. Der var andre Karle, som deponerede i min Tid, end nu omstunder. Jeg deponerede fra Slagelse Skole, med Per Monsen, Rasmus Jespersen, Christen Klim, Mads Hansen, som vi i Skolen kaldte Mads Pandekage, Poul Iversen, som vi kaldte Poul Finkeljokom. Alle Karle, som havde Been i Panden, og Skiæg paa Hagen, og som var capabel at disputere i hvilken Materie det skulle være. Jeg er kun bleven Degn, men er fornøyed, naar jeg har mit Daglig Brød, og forstaar mit Embede. Jeg har forbedret meget udi Indkomsterne, og har det, som ingen af mine Formænd havde, saa mine Efterkommere ikke skal bande mig i min Grav. Folk tænker, at der er ingen Observationer ved at være Degn, jo jo! Degne-Kald er min Troe et vanskeligt Embede, naar man skal have det paa den Fod, at det skal føde sin Mand. For min Tid holdt Folk her i Byen alle Liig-Sange lige gode, men jeg har bragt det paa den Fod, at jeg kand sige til en Bonde hvilken Psalme vil du have, den koster saa meget, den anden saa meget; iligemaade naar der skal kastes Jord paa den Døde: Vil du have fiint Sand, eller slet og ret Jord. Der er ogsaa adskillige Observationer, som min Formand Christoffer Degn ikke vidste af at sige, men hand havde ikke studeret. Jeg kand ikke begribe, hvorledes den Karl blev Degn. Men hand var og Degn derefter. Latinen hielper meget et Menniske udi alle Forretninger. Jeg vilde ikke miste det Latin jeg kand, ikke for hundrede Rixdaler; thi det har baadet mig i mit Embede over 100 Rixdaler, ja hundrede til.

Scen. 4.

Nille. Jeppe. Per.

Nille.

Singot Per.

Per.

Tak Morlille. Jeg drikker heller ikke Brændeviin, uden naar jeg har ont i Maven, men jeg har gemeenlig en slet Mave.

Nille.

Veed I vel Per, at min Søn kommer hiem i Dag eller Morgen? Der faar I en Mand, som I kand tale med; thi den Karl er ikke skaaren for Tungebaandet, saasom jeg har hørt.

Per.

Ja jeg troer nok hand kand tale en hob Kloster-Latin.

Nille.

Kloster-Latin? det er jo det beste Latin, ligesom Kloster-Lærredt er det beste Lærred.

Per.

Ha, ha, ha, ha.

Jeppe.

Hvor af leer I Per?

Per.

Af intet Jeppe Berg. God Taar paa en frisk, jer Skaal Moor lille, ha ha ha, det er sandt nok, som I siger: Klosterlærred er got Lærred, men – – –

Nille.

Giøres det Lærred ikke paa Klostered, hvorfor kaldes det da Klosterlærred?

Per.

Jo, det er ret nok, ha ha ha, men I kand vel give mig noget at bide paa til Brændevinen.

Nille.

Her ligger et stykke Brød og Ost skaaren, om I vil ikke forsmaae.

Per.

Tak Mor lille! veed I hvad Brød heder paa Latin?

Nille.

Ney mare veed jeg ikke.

Per æder og snakker tillige.

Det heder *Panis genitivus Pani, dativus Pano, vocativus Panus, Ablativus Pano.*

Jeppe.

Hillement Per! det Sprog er vitløftig. Hvad heder Grov-Brød?

Per.

Det heder *Panis gravis*, og fiin Brød *Panis finis*.

Jeppe.

Det er jo halv Dansk.

Per.

Ja det er vist, der ere mangfoldige Latinske Ord, som har deres Oprindelse af Dansken; thi jeg skal sige os noget: Her var en gammel Rector i Kiøbenhavns Skole, ved Navn *Saxo Grammatica*, som forbedrede Latinen her i Landet, og gjorde en Latinsk *Grammatica*, hvorudover hand fik det Navn, *Saxo Grammatica*. Den samme *Saxo* har bødet meget paa det Latinske Sprog med Danske Ord; thi for hans Tid var Latinen saa fattig, at man ikke kunde skrive en ret Meening, som Folk kunde forstaae.

Jeppe.

Men hvad vil det Ord *Grammatica* sige?

Per.

Det samme som *Donat*. Naar man binder den ind i Tyrkesk Bind, saa kaldes den *Donat*; men naar man binder den ind i hviid Pergement, saa kaldes den *Grammatica*, og *declineres* ligesom *ala*.

Nille.

Ach jeg veed aldrig hvor alt dette kand ligge i Hovedet paa Folk, mit Hoved svimler, naar jeg kun hør tale derom.

Jeppe.

Derfor ere lærde Folk heller ikke gierne rigtige i Hovedet.

Nille.

Ej hvilken Snak, saa meener du, at vor Søn Rasmus Berg er ikke rigtig?

Jeppe.

Mig synes allene, Morlille, det er noget underligt, at hand skriver Latinske Breve til mig.

Per.

Der i har min Troe Jeppe ret; thi det er noget naragtigt. Det var jo ligesom jeg vilde tale Græsk med Ridefogeden for at lade see, at jeg forstod det Sprog.

Jeppe.

Forstaar I ogsaa Græsk Per?

Per.

Ach jeg har kundet for tyve Aar siden staa paa en Fod, og læse det heele Litanie paa Grædsk. Jeg kand endnu komme ihu, at det sidste Ord heder Amen.

Jeppe.

Ach Per det vil blive artigt, naar min Søn kommer tilbage, at vi kand sætte jer to sammen.

Per.

Vil hand disputere med mig, skal hand finde Karl for sin Hat, og vil hand synge i Kap med mig, saa kommer hand til kort. Jeg har synget i Kap med 10 Degne, som alle have maat give sig tabt, thi jeg har taget Troen fra dem alle 10. Det har været mig tilbuddet for 10 Aar siden at være Cantor udi vor Frue Skole, men jeg har ikke vildet; thi hvorfor skulle jeg gjøre det, Jeppe? hvorfor skulle jeg forlade min Meenighed, som elsker og ærer mig, og som jeg elsker og ærer igien; jeg lever paa et Stæd, hvor jeg har mit daglig Brød, og hvor jeg er respetered af alle Folk; thi Amtmanden selv kommer aldrig hid, jeg blir jo strax hentet for at fordrive Tiden med ham, og synge for ham. Forgangen Aar ved disse Tider gav hand mig 2 Mark fordi jeg sang *ut, re, mi, fa, sol*. Hand svor paa, at hand havde større Behag deri, end i den største *vocal Musique* hand havde hørt i Kiøbenhavn. Vil I give mig end et Glas Brændeviin, Jeppe, skal jeg synge det samme for jer.

Jeppe.

Gierne. Skiænk nok et Glas Brændeviin Nille.

Per.

Jeg synger ikke for enhver. Men I er min gode Ven, Jeppe, som jeg tienner med Fornøyelse.

Begynder at skraale først langsom.

Ut, re, mi, fa, sol, la, si, ut; nu tilbage, ut, si, fa, sol, fa, mi, re, ut. Nu skal I

høre paa en anden Maade, hvor høyt jeg kand gaae: *Ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut*
Re, mi, fa, sol, fa, si, ut, Re.

Jeppe.

Hillement det sidste gik fiint. Vore smaa Grise kand ikke gaae høyer med Røsten.

Per.

Nu vil jeg synge hastigt: *Ut, Re, mi, Re*, ney det var ikke ret, *ut re mi do re mi*
ut, ney det kom ogsaa galt, det er forbandet tungt Jeppe at synge saa hastig. Men der kommer Monsieur Jeronimus.

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Degnen. Jeppe. Nille.

Jeronimus.

God Morgen Svoger! har I nogen Tidende fra jer Søn?

Jeppe.

Jo jeg troer hand kommer i Dag eller i Morgen.

Lisbed.

Ach er det mueligt, nu er min Drøm fuldkommen.

Jeronimus.

Hvad drømte du da?

Lisbed.

Jeg drømte, at jeg laae hos ham i Nat.

Magdelone.

Der er dog noget ved Drømme. Drømme ere ikke at foragte.

Jeronimus.

Det er sant nok; men, dersom I gode Piger tænkte ikke saa meget paa Mandfolk om Dagen, drømte I ikke saa tit om dem om Natten. Du drømte vel ligesaa sterkt om mig i de Dage vi vare forlovede sammen, Magdelone?

Magdelone.

Det er min Troe sant; men nu har jeg min Troe ikke i nogle Aar drømt om dig.

Jeronimus.

Det kommer deraf, at Kiærligheden er ikke saa heed nu, som den var tilforn.

Lisbed.

Men er det mueligt, at Rasmus Berg kommer hiem i Morgen?

Jeronimus.

Ej min Dotter, du skulle ikke lade dig merke med at være saa forliebt.

Lisbed.

Ach er det vist, at hand kommer hiem i Morgen?

Jeronimus.

Ja ja, du hører jo at hand kommer til den Tid.

Lisbed.

Hvor langt har vi til i Morgen hierte Far?

Jeronimus.

Hvilken forbandet Snak. Disse forliebte Folk er ligesom de var galne.

Lisbed.

Ja jeg tæller min Troe hver Time.

Jeronimus.

Du skulle ogsaa spørge hvor lang en Time er, saa kunde man tænke du var reent gall; holdt inde med saadan Sladder, og lad os Forældre snakke sammen. Hør, min kiære Jeppe Berg, holder I det raadeligt, at disse 2 unge Mennisker komme sammen førend hand faar Brød.

Jeppe.

Det er ligesom jer synes. Jeg kand nok underholde dem; men det var dog bedre, at hand fik Brød først.

Jeronimus.

Jeg holder det aldeles ikke raadeligt, at de komme sammen før.

Lisbed græder og hylér.

Jeronimus.

Ej fy skiem dig for en Ulykke. Det er en Spot for en Pige at stille sig saadan an.

Lisbed *grædende.*

Faar hand snart Brød da?

Jeppe.

Det er ingen Tvil paa hand faar jo snart Brød; thi saa vidt som jeg har hørt, er hand saa lærd, at hand kand læse hvilken Bog det skal være. Hand skrev mig et Latinsk Brev til nylig.

Nille.

Og det kand, mare, staa, det veed Degnen.

Lisbed.

Var det saa vel skreven?

Per.

Ja vel nok for saadan ung Person. Hand kand blive god Mameselle. Der vil ellers meget til. Jeg tænkte ogsaa, at jeg var lærd, da jeg var paa hans Alder. Men

— — —

Jeppe.

Ja I lærde Folk roser aldrig hinanden.

Per.

Ej snak, skulle jeg bære Avind til ham? da hand endnu ikke var fød, havde jeg allerede staaet 3 gange Skole-Ræt, og, da hand sad i 4de Lectien, havde jeg været 8te Aar Degn.

Jeppe.

Een kand have bedre Hoved end en anden. Een kand lære saa meget i et Aar, som andre udi ti.

Per.

Da tør Per Degn nok sætte sit Hoved mod hvem det skal være.

Jeronimus.

Ja, ja, hver kand være god for sig; lad os nu gaa hiem, Børn, far vel, Jeppe. Jeg gik her forbi, og saa vilde jeg tale med jer paa Vejen.

Lisbed.

Ach vaer mig dog ad saa snart hand kommer.

Scen. 6.

Jeppe. Nille. Per. Jacob.

Jeppe.

Hvad vil du Jacob?

Jacob.

Far, veed I nyt? Rasmus Berg er kommen hiem.

Jeppe.

Hillement! er det mueligt? hvorledes seer hand ud?

Jacob.

Ach hand seer meget lærd ud. Rasmus Nielsen, som kiører for ham, svær paa, at hand gjorde ikke andet den heele Vej, end disputered paa Grædsk og Elamitisk med sig selv, og det undertiden med saadan Iver, at hand slog Rasmus Nielsen 3 til 4re gange bag i Nakken med knyttet Næver, og raabte derhos altid: *probe Majoren, probe Majoren*. Jeg kand tænke hand har haft en Disput med en Major før hand reiste. Undertiden sad hand stille og stirrede paa Maanen og Stierne, og det med saadan grundig Mine, at hand falt 3 gange af Vognen og havde nær brudt Halsen i tu af lutter Lærdom, saa at Rasmus Nielsen loe deraf, og sagde ved sig selv, Rasmus Berg er vel en klog Mand paa Himmelen, men en Nar paa Jorden.

Jeppe.

Ach kom! lad os gaae ud at tage imod ham. Kiære Per kom I med os. Det kand hende sig, at hand har glemst Dansk, og kand ikke tale andet end Latin, saa kand I være Tolk.

Per.

Skam der gjør, jeg har andet at bestille.

Act. II.

Scen. 1.

Montanus *med Hosene ned om Beenene.*

Jeg har kun været en Dag fra Kiøbenhavn, og længes allerede. Hvis jeg ikke havde mine gode Bøger med mig, kunde jeg ikke leve paa Landet. *Studia secundas res ornant, adversis solatium præbent*. Jeg synes ligesom mig fattes noget, efterdi jeg har ikke disputered i tre Dage. Jeg veed ikke om her er nogle

lærde Folk her i Byen, hvis her er nogen, skal jeg nok sætte dem i Arbeid, thi jeg kand ikke leve uden jeg maa disputere. Mine stakkels Forældre kand jeg ikke meget tale med; thi de ere eenfoldige Folk, og veed neppe andet end deres Børne-Lærdom, saa at jeg kand ikke have megen Trøst af deres Omgængelse. Degnen og Skolemesteren skal have studeret, men jeg veed ikke hvor vidt det strækker sig; dog skal jeg forsøge hvad de duer til. Mine Forældre blev forskrækket, da de saae mig saa tilig; thi de havde ikke ventet, at jeg skulle have taget fra Kiøbenhavn om Natten.

Hand slaar Ild, tænder sin Pibe, og sætter Pibehovedet igiennem et Hull, som hand har paa sin Hat.

Saaledes kalder man at smøge Tobak *studentikòs*, det er en god *Invention* nok for een, der vil skrive og smøge tillige.

Sætter sig ned at læse.

Scen. 2.

Montanus. Jacob.

Jacob *kysser paa Haanden og flyer sin Broer.*

Velkommen hiem igien min Latinske Broer!

Montanus.

Det er mig kiært at see dig Jacob. Men hvad det Broerskab angaaer, saa er det noget, som var got i gamle Dage, men nu kand det ikke saa passe sig meer.

Jacob.

Hvi saa? est du ikke min Broer?

Montanus.

Det negter jeg ikke, Slyngel! at jeg jo er din Broer ved Fødselen. Men du maa vide, at du est endnu en Bonde-Dræng, og jeg en *Philosophiæ Baccalaureus*. Men hør, Jacob, hvordan lever min Kiæreste og min Svigerfar?

Jacob.

Ret vel, de vare her nylig, og spurte hvor snart Broer kom hiem.

Montanus.

Nu Broer igien. Jeg siger det ikke af Hoffærdighed Jacob! men det gaaer *profecto* ikke an.

Jacob.

Hvad skal jeg da kalde Broer?

Montanus.

Du skal kalde mig Monsieur Montanus; thi saa heeder jeg i Kiøbenhavn.

Jacob.

Kunde jeg kun komme det ihu. Var det ikke Monsieur Dromedarius.

Montanus.

Kandst du ikke høre? Jeg siger jo Monsieur Montanus.

Jacob.

Monsør Montanus, Monsør Montanus.

Montanus

Ja det er ret; thi Montanus paa Latin er det samme som Berg paa Dansk.

Jacob.

Kand jeg da ikke ogsaa heede Monsør Jacob Montanus.

Montanus.

Naar du har gaaet saa længe i Skole som jeg, og udstaaet dine *Examina*, saa kandst du ogsaa give dig et Latinsk Navn. Men, saa længe som du est en Bonde-Dræng, maa du lade dig nøye med at heede slet og ret Jacob Berg. Men har du merket at min Kiæreste har længet efter mig?

Jacob.

Ja vist, hun har været meget u-taalmodig over, at du blev saa længe borte.

Montanus.

Du maa ey heller dutte mig, din Tølpel!

Jacob.

Jeg vilde sige Monsørens Kiæreste har været u-taalmodig, at du est bleven saa længe borte.

Montanus.

Ja nu er jeg kommen, Jacob, og det allene for hendes skyld; men jeg bliver her ikke ret gammel, thi saa snart vi har holdt Bryllup, tager jeg hende med mig til Kiøbenhavn.

Jacob.

Vil Monsøren da ikke tage mig med sig?

Montanus.

Hvad skulle du bestille der?

Jacob.

Jeg vilde see mig lidt om i Verden.

Montanus.

Jeg vilde ønske, at du var 6 à 7 Aar yngre, saa skulle jeg sætte dig i Latin-Skole, at du ogsaa kunde blive Student.

Jacob.

Ney det var ikke got.

Montanus.

Hvi saa?

Jacob.

Jo, saa ville vore Forældre komme reent til at betle.

Montanus.

Hør! hvilke Ord der kand ligge i den Knegt.

Jacob.

Ja, jeg er fuld af Indfald. Havde jeg studeret, var jeg bleven en Fandens Skielm.

Montanus.

Mig er sagt, at du har et got Hovet. Men hvad vilde du ellers bestille i Kiøbenhavn?

Jacob.

Jeg vilde saa gjerne see det runde Taarn, og Klosteret hvor man gjør Lærret.

Montanus.

Ha ha ha. Ney der bestilles andet paa Klosteret end at gjøre Lærred. Men har min Svigerfar ellers saa mange Midler, som der siges?

Jacob.

Ja vist, Jeronimus er en riig Gubbe, hand ejer snart den tredie Deel af Byen.

Montanus.

Men har du hørt om hand agter at give nogen Udstyr med sin Datter?

Jacob.

Ja jeg troer nok, at hand styrer hende vel ud, besynderlig om hand faar høre Monsøren præke her engang udi Byen.

Montanus.

Det bliver intet af, jeg gjør mig ikke saa gemeen at præke her paa Landet; jeg er ellers kun for at disputere.

Jacob.

Jeg meente, at det var meer at kunde præke?

Montanus.

Veedst du vel hvad det er at disputere?

Jacob.

Ja vist, jeg disputerer hver Dag her i Huset med Pigerne, men jeg vinder intet der ved.

Montanus.

Ja saadan slags Disputatzer har vi nok af.

Jacob.

Hvad er det da Monsøren disputerer om?

Montanus.

Jeg disputerer om vigtige og lærde Sager, for Exempel: Om Englene ere skabte for Menniskene; om Jorden er rund eller oval; om Maane, Sool, og Stierner deres Størelse og Distance fra Jorden, og andet dislige.

Jacob.

Ney derom disputerer jeg ikke, thi det er noget, som gaaer mig ikke an; thi, naar jeg kun kand faa Folkene til at arbeide, maa de gierne sige for mig at Jorden er ottekantet.

Montanus.

O *Animal brutum!* Men hør Jacob: mon der ellers nogen har ladt min Kiæreste vide, at jeg er hiemkommen?

Jacob.

Ney jeg troer det ikke.

Montanus.

Saa er det best, at du springer hen til Hr. Jeronimus, for at lade dem saadant vide.

Jacob.

Ja det kand nok skee; men skal jeg ikke sige det til Lisbed først?

Montanus.

Lisbed, hvem er det?

Jacob.

Veedst du ikke det Broer, at din Fæstemøe heder Lisbed?

Montanus.

Har din Slyngel nu glemst alt hvad jeg nyligen har lært dig?

Jacob.

Du maa kalde mig Slyngel saa meget som du vil, saa er jeg dog din Broer.

Montanus.

Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg *profectò* slaae dig med Bogen i Panden.

Jacob.

Det var ikke smukt, at kaste Bibelen efter Folk.

Montanus.

Det er ingen Bibel.

Jacob.

Jeg kiender saa mare nok Bibelen. Den Bog er jo stor nok til at være Bibelen. Jeg kand nok see, at det er hverken Evangeli-Bog eller Catechismus. Men hvad det er eller ikke, saa lader det ilde at kaste Bøger efter sin Broer.

Montanus.

Hold Munden Slyngel.

Jacob.

Saadan Slyngel, som jeg er, fortiener dog med mine Hænder til mine Forældre de Penge, som du sætter til.

Montanus.

Hvis du ikke tier, skal jeg lemlæste dig.

Kaster Bogen paa ham.

Jacob.

Au au au!

Scen. 3.

Jeppe. Nille. Montanus. Jacob.

Jeppe.

Hvad er her for Allarm?

Jacob

Ach min Broer Rasmus slaaer mig.

Nille.

Hvad vil det sige, hand slaaer dig vel ikke uden Aarsag.

Montanus.

Ney Moer, det er sant, hand kommer hid, og bruger en Mund mod mig, som jeg kunde være hans Jevnlige.

Nille.

Hvilken Pokkers Skielm! skal du ikke bedre vide at respectere saadan lærd Mand, veedst du ikke, at hand er en Ære for vort heele Huus. Min hierte Hr. Søn! I skal ikke regne ham det til, det er en uforstandig Tølpel.

Montanus.

Jeg sidder her og speculerer paa vigtige Sager, som denne *Importunissimus* og *Audacissimus Juvenis* kommer og hindrer mig udi, det er intet Børne-leeg at have med disse *Transcendentalibus* at bestille. Jeg vilde ikke det skulle have skeet for to Mark.

Jeppe.

Ach vær ikke vred min hierte Søn, det skal aldrig skee oftere. Jeg er saa bange Hr. Søn har forivret sig; de lærde Folk taaler ikke mange Stød. Jeg veed Per Degn ivrede sig engang, hand kunde ikke forvinde det i 3 Dage igien.

Montanus.

Per Degn, er hand lærd?

Jeppe.

Ja vist, saa længe jeg kand mindes, har vi ikke haft nogen Degn her i Byen,

der har synget saa vel som hand.

Montanus.

Derfor kand hand være meget u-lærd.

Jeppe.

Hand præker ogsaa meget skønt.

Montanus.

Derfor kand hand ogsaa være u-lærd.

Nille.

Ach ney, Hr. Søn! hvorledes kand den være u-lærd, der præker vel?

Montanus.

Jo vist, Moorlille, alle u-lærde Folk præker vel; thi, saasom de ikke kand sammenskrive noget af deres egne Hoveder, saa bruge de laante Prækner, og lære uden ad brave Mænds Skrifter, som de undertiden ikke forstaar selv. Da derimod en lærd Mand ikke vil benytte sig af saadant, men vil sammenskrive af sit eget Hoved; troe mig, at det er en almindelig Fejl her i Landet, at man dømmer Studenteres Lærdom alt for meget af deres Prækener. Men lad de Karle disputere som jeg; det er en Prøvesteen paa Lærdom. Jeg kand disputere paa got Latin om hvilken Materie det skal være; vil een sige, at dette Bord er en Lysestage, saa vil jeg forsvare det; vil een sige, at Kiød eller Brød er Straa, vil jeg og forsvare det, det har jeg giort mangan ærlig gang. Hør Farlille, vil I troe det, at den som drikker vel, er lykkelig?

Jeppe.

Jeg troer snarere, at hand er u-lykkelig; thi man kand drikke baade Forstand og Penge bort.

Montanus.

Jeg vil bevise, at hand er lykkelig. *Quicumque bene bibit, bene dormit.* Ney det er sant I forstaar ikke Latin, jeg maa sige det paa Dansk: Hvo som drikker vel, sover gierne vel, er det ikke sant?

Jeppe.

Det er sant nok, naar jeg har en halv Ruus, sover jeg som en Hest.

Montanus.

Hvo som sover vel synder ikke, er det ogsaa ikke sant?

Jeppe.

Ja det er sant nok, saa længe man sover, synder man ikke.

Montanus.

Den som synder ikke, er lykkelig.

Jeppe.

Det er og sant.

Montanus.

Ergo, den som drikker vel, er lykkelig. Morlille, jeg vil gjøre jer til en Steen.

Nille.

Ja Snak, det er end meere konstigt.

Montanus.

Nu skal I faa det at høre. En Steen kand ikke flyve.

Nille.

Ney det er vist nok, undtagen man kaster den.

Montanus.

I kand ikke flyve.

Nille.

Det er og sant.

Montanus.

Ergo, er Morlille en Steen?

Nille græder.

Montanus.

Hvorfor græder Moorlille?

Nille.

Ach jeg er saa bange, at jeg blir til Steen, mine Been begynder alt at blive kolde.

Montanus.

Gif jer tilfreds Morlille, jeg skal strax gjøre jer til Menniske igien. En Steen kand ikke tænke eller tale.

Nille.

Det er sandt. Jeg veed ikke om hun kand tænke, men tale kand hun ikke.

Montanus.

Morlille kand tale.

Nille.

Ja Gud skee Lof, som en stakkels Bonde-Kone kand jeg tale.

Montanus.

Got. *Ergo* er Morlille ingen Steen.

Nille.

Ach det gjorde got, nu kommer jeg mig igien. Der vil min Tro sterke Hoveder til at studere. Jeg veed ikke hvor deres Hierne kand holde det ud. Jacob, du skal herefter gaae din Broer til Haande, du har ikke andet at bestille, fornemmer dine Forældre, at du gjør ham nogen Fortræd, da skal du faa saa mange Hug, som dit Lif kand taale.

Montanus.

Moorlille, jeg vilde gierne venne ham af med den Vane at sige du til mig, det er dog ikke anstændigt for en Bonde-Dreng at dutte en lærd Mand, jeg vilde gierne, at hand kalte mig Monsieur.

Jeppe.

Hør du vel Jacob, naar du taler til din Broer herefter, skal du sige Moonsør.

Montanus.

Jeg vilde gierne Degnen blev budden hid i Dag, at jeg kunde forsøge, hvad hand duer til.

Jeppe.

Ja nok, det skal skee.

Montanus.

Jeg vil imidlertid hen at besøge min Kiæreste.

Nille.

Men jeg er bange vi faar Regn, Jacob kand bære Kappen efter jer.

Montanus.

Jacob!

Jacob.

Ja Maansør.

Montanus.

Kom og bær Kappen efter mig, jeg vil lidt ud i Byen.

Jacob gaaer efter ham med Kappen.

Scen. 4.

Jeppe. Nille.

Jeppe.

Har vi ikke Glæde for den Søn, Nille?

Nille.

Jo vist, der er ingen Skilling u-nyttig spildt paa ham.

Jeppe

Nu skal vi i Dag faa at høre hvad Degnen duer til; men jeg er bange, at hand ikke kommer, om hand hører, at Rasmus Berg er her. Vi har ikke fornøden at lade ham det vide. Vi vil ogsaa bede Ridefogeden hid, hand er nok saa god at komme, thi hand finder Smag i vort Øll.

Nille.

Det er saa farligt Mand, at tractere Ridefogden, det slags Folk maa ikke vide vor Tilstand.

Jeppe.

Jo saamend maa hand saa, det er hver Mand her i Byen bekiendt, at vi ere formuende Folk; naar vi svarer vore Skatter og Landgilde, da kand Ridefogeden ikke rykke et Haar af vort Hoved.

Nille.

Ach hierte Mand, mon det skulde være for silde, at lade Jacob ogsaa studere? tænk engang, om hand kunde blive saadan lærd Kaal, som hans Broer, hvilken Glæde vilde det være for deres gamle Forældre.

Jeppe.

Ney Kone! det er nok med den eene, vi maa jo have een hiemme, som kand gaae os til Haande, og giøre vort Arbeide.

Nille.

Ach ved saadant Arbeide kand ikke fortienes meer end af Haanden i Munden.

Rasmus Berg, som har studeret, kand ved sin Hierne udrette meere vor Huus til Nytte i en Time, end den anden i et Aar.

Jeppe.

Det maa ikke hielpe, Moorlille, vor Agger maa dyrkes, og vor Avling fortsættes, vi kand aldeles ikke undvære Jacob. See der kommer hand tilbage.

Scen. 5.

Jacob. Jeppe. Nille.

Jacob.

Ha, ha ha ha ha ha. Min Broer maa vel være en meget lærd Mand, men ogsaa en stor Taasse.

Nille.

Din vanartige Skielm! kalder du din Broer en Taasse?

Jacob.

Jeg veed ikke hvad jeg skal kalde saadant, Moorlille; det regner saa det helder ned, og hand lar mig gaae med Kappen paa Armen efter sig.

Jeppe.

Kunde du da ikke have været saa artig at have sagt, Maansør det regner, vil ikke Maansør tage Kappen paa.

Jacob.

Mig synes det var meget underligt Fallille, at jeg skulle sige til den Person, som Forældre har kosted saa mange Penge paa, at lære Viisdom og Artighed, naar der falder saadan Regn paa ham, at hand blir vaad indtil Skiorten: Det regner Monsør, vil hand ikke tage Kappen paa. Hand havde jo ikke fornøden min Varsel, Regnen kunde jo nok vare ham derom.

Jeppe.

Gik du da og bar Kappen den heele Vej paa Armen?

Jacob.

Ney mare gjorde jeg ikke, jeg svøbte mig smukt i Kappen, og derfor er mine Klæder gandske tørre. Det forstod jeg bedre, endskiønt jeg ikke har sat saa mange Penge til paa at lære Viisdom. Jeg begreb strax det, endskiønt jeg kiender ikke en Latine Bogstav.

Jeppe.

Din Broer har gaaet i Tanker, som grundlærde Folk gierne plejer.

Jacob.

Ha ha, Drolen splide saadan Lærdom.

Jeppe.

Ti stille din Slyngel, eller du skal faa skam paa din Mund. Hvad vil det sige om din Broer gaaer saaledes i Tanker iblant, naar hand i mange andre Ting kand lade see sin Viisdom, og Frugten af sine Studeringer.

Jacob.

Frugten af sine Studeringer? Jeg skal fortælle videre, hvor det gik til paa vor Reise. Da vi kom til Jeronimuses Port, gik hand lige til den Side som Port-hunden stod, som havde calfatred hans lærde Been, hvis jeg ikke havde trækket ham til den anden Side; thi Port-hunde seer ingen Personer an, de skiær alle Folk over en Kam, som de ikke kiender, og bider i fleng hvilke Been de faar fat paa, enten de ere Latinske eller Græske. Da vi kom ind i Gaarden, gaaer Maansør Rasmus Berg ind i Stolden i Tanker, og raabte: Hey, er Jeronimus hiemme; men Kiøerne vendte alle Rumpen til ham, og ingen vilde svare et Ord. Jeg er vis paa, om nogen af dem havde kundet tale, de ville have sagt: hvilken forbandet Taasse maa denne Kaal ikke være.

Nille.

Ach min hierte Mand taaler du, at hand bruger saadan Mund?

Jeppe.

Jacob! du skal faa en U-lykke, dersom du taler saaledes meer.

Jacob.

Fallille burdte heller takke mig, som hialp ham til rette og bragte ham af Stolden ind i Stuen. Vil nu Fallille kun eftertænke, hvor det vilde gaae til, om saadan Kaal skulle giøre en lang Reise alleene; thi jeg er vis paa, at om jeg ikke havde været med ham, havde hand endnu staaet i Stolden, og kaaget Kiørene i Rumpen af lutter Lærdom.

Jeppe.

Ej saa skal du og faa en U-lykke paa din kaade Mund.

Jacob løber, og Jeppe efter ham.

Nille.

Hvilken forbandet Skielm. Jeg har haft Bud efter Fogden og Degnen, at min Søn kand have nogen at disputere med, naar hand kommer tilbage.

Act. III.

Scen. 1.

Nille. Montanus.

Nille.

Min Søn Montanus blir noget længe borte; jeg vilde ønske, at hand kom hiem førend Fogeden gaaer fra os, thi hand har stor Lyst at tale med ham, og er curiosk for at spørge ham om et og andet, som – – – Men der seer jeg ham komme. Velkommen tilbage min kiære Søn! den gode Jeronimus blev vel ikke lidet glad ved at see Hr. Søn ved god Helbred efter saa lang Fraværelse?

Montanus.

Jeg har ikke talt hverken med Jeronimus eller hans Datter, formedelst denne Knegt som jeg falt i Disput med.

Nille.

Hvad var det for en Karl, det var maa skee Skolemesteren?

Montanus.

Ney det var en fremmed Person, som reiser her fra i Dag. Jeg kiender ham nok, skjønt jeg ingen Omgængelse har haft med ham i Kiøbenhavn. Jeg kand ærgre mig ihjel over de Folk som bilder sig ind at have opsluged all Viisdom, og dog ere *Idioter*. Jeg skal sige Moorlille hvor i det bestaar: Knegten har været et par gange *Ordinarius Opponens*; der i bestaar alle hans *Merita*. Men hvorledes forrettede hand sine *Partes? misere & hæsitanter absque methodo*. Da *Præses* engang *distingverede inter rem & modum rei*, spurde hand *quid hoc est*. Slyngel det skulle du have lærdt, *antequam in arenam descendis*. *Quid hoc est? quæ bruta?* En Karl der *ignorerer distinctiones Cardinales*, og vil *disputere publice*.

Nille.

Ej Hr. Søn skal ikke legge saadant paa Hiertet. Jeg kand høre af det I fortæller, at det maa være en Nar.

Montanus.

En *Ignorant*.

Nille.

Det er intet vissere.

Montanus.

En *Idiot*.

Nille.

Jeg kand ikke merke andet.

Montanus.

Et quidem plane hospes in philosophia. Lad den Hund legge det fra sig, som hand begik udi saa mange brave Folkes Nærværelse.

Nille.

Lod hand noget gaae? derpaa skal man kiende et Svin.

Montanus.

Ney Moorlille, hand gjorde det, som verre er, hand *confunderede* offentlig *materiam cum forma*.

Nille.

Hand burde faa en U-lykke.

Montanus.

Vil den Karl indbilde sig at kunde disputere?

Nille.

Hand maatte kunde Fanden.

Montanus.

Ikke at tale om den Fejl hand begik udi sit *Proemie*, da hand sagde *Lectissimi* & *Doctissimi Auditores*.

Nille.

Hvilken Nar det maa være.

Montanus.

Sætter mig *Lectissimus* for *Doctissimus*, da dog *Lectissimus* er et *Prædicat* man kand give en *Deposituro*.

Jeppe.

Men fik min Søn da ikke tale med Jeronimus?

Montanus.

Ney! ret som jeg vilde gaae ind i Stuen, saae jeg den Karl gaaende forbi Porten, og som vi kiendte hinanden, gik jeg hen at hilse ham, hvorpaa vi strax kom i Snak om lærde Sager, og endelig i Disput, saa jeg maatte sætte min Besøgelse op.

Jeppe.

Jeg er saa bange, at Monsieur Jeronimus tar det ilde op, naar hand hører at min Søn har været i Gaarden, men gaaet bort uden at tale med ham.

Montanus.

Ja jeg kand ikke hielpe det. Naar een griber Philosophien an, saa griber hand mig an paa min Ære. Jeg holder vel af Mademoiselle Lisbed, men min *Metaphysica*, min *Logica* har *Prioritet*.

Nille

Ach min hierte Søn, hvad hører jeg! har du forloved dig med to andre Piger i Kiøbenhavn? det kand blive en forbandet Sag for Capitels Retten.

Montanus.

I forstaar mig ikke; det er ikke saa meent. Det er ikke Piger, men tvende Videnskaber.

Nille.

Ja det er andet. Men der kommer Ridefogeden, vær nu ikke vred længer.

Montanus.

Ham kand jeg ikke blive vred paa; det er en eenfoldig ulærd Mand, som jeg ikke kand komme i nogen Disput med.

Scen. 2.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper.

Jesper.

Serviteur Monsieur! jeg gratulerer Ankomsten.

Montanus.

Jeg takker Hr. Ridefoget.

Jesper.

Det er mig kiært, at vi har faat saadan lærd Mand her i Byen. Det har vel kosted ham mangen Hoved-bryden, førend hand er kommen saa vit. Jeg ønsker jer ogsaa til Lykke Jeppe Berg med jer Søn! nu har I faat Glæde paa jer gamle Alder.

Jeppe.

Ja det er sandt.

Jesper.

Men hør min kiære Monsieur Rasmus, jeg vilde spørge ham om noget.

Montanus.

Mit Navn er Montanus.

Jesper (*sagte til Jeppe.*)

Montanus, er det Rasmus paa Latin?

Jeppe.

Ja det maa saa være.

Jesper.

Hør min kiære Monsieur Montanus Berg! jeg har hørt at lærde Folk skal have saa underlige Meeninger. Er det sandt, at man holder for i Kiøbenhavn, at Jorden er rund? her paa Bierget vil ingen troe det; thi hvor kand det være, efterdi Jorden synes jo gandske flack?

Montanus.

Det kommer deraf, at Jorden er saa stor, at man ikke kand merke dens Rundhed.

Jesper.

Ja det er sandt, Jorden er stor, det er fast den halve Deel af Verden. Men hør Monsieur! hvor mange Stierne vilde der vel til at gjøre en Maane?

Montanus.

En Maane! Maanen er mod en Stierne ligesom Pebling Søen mod heele Siælland.

Jesper.

Ha ha ha ha, de lærde Folk ere aldrig rigtige i Hovedet. Jeg har min Troe hørt

dem, der siger, at Jorden løber, og Solen staar stille. Monsieur troer vel ikke det ogsaa?

Montanus.

Ingen fornuftig Mand tviler meer derom.

Jesper.

Ha ha ha, skulle Jorden løbe, maatte vi jo falde iblant og slaae Halsen i stykker.

Montanus.

Kand ikke et Skib løbe med jer uden at I slaar Halsen i tu?

Jesper.

Men I siger jo at Jorden løber omkring, skulle nu Skibet vende sig om, falt da Folkene ikke udi Søen?

Montanus.

Ney, jeg skal forklare jer det tydeligere, hvis I vil have Taalmodighed.

Jesper.

Jeg vil min Troe intet høre derom! jeg maatte jo være gall, om jeg troede saadant, Jorden skulle velte sig om, og vi skulle ikke falde hovedkulds Fanden i vold ned i Afgrunden, ha ha ha; men min kiære Monsieur Berg, hvoraf kommer det, at Maanen er undertiden saa liden, undertiden saa stor?

Montanus.

Om jeg nu siger jer det, vil I dog ikke troe det.

Jesper.

Ach vær saa god og siig mig det.

Montanus.

Det kommer deraf, at naar Maanen er voxen til, klipper man stykker af den for at gjøre Stierne af.

Jesper.

Det er min Troe curioskt, jeg vidste det min Troe ikke tilforn. Dersom man klippede ikke Stykker af den, vilde den voxte alt for stor, og blive saa bred som heele Sælland. Naturen regiærer dog alting meget viseligen; men hvoraf kommer det at Maanen varmer ikke saa vel som Solen, da den dog er ligesaa stor?

Montanus.

Det kommer deraf, at Maanen er intet Lys, men af samme mørke Materie som Jorden, der laaner sit Lys og Skin af Solen.

Jesper.

Ha ha ha ha ha ha; lad os tale om noget andet, det er noget forstyrret Tøy, man kand blive Catolsk i Hovedet deraf.

Scen. 3.

Jeppe. Montanus. Jesper. Per Degn.

Jeppe.

Velkommen Per! Hvor got Folk er, kommer got Folk efter. Der seer I min Søn, som er nylig kommen hiem.

Per.

Velkommen her Monsieur Rasmus Berg.

Montanus.

I Kiøbenhavn er jeg vant til at heede Montanus; jeg beder I vil kalde mig ligeledes.

Per.

Ja sommend, det kand komme mig paa et ud. Hvorledes staar ellers til i Kiøbenhavn, deponerede der mange i Aar?

Montanus.

Som der plejer.

Per.

Blev der nogen rejcered i Aar?

Montanus.

To à tre *conditionaliter*.

Per.

Hvem er *Imprimatur* i Aar?

Montanus.

Hvad vil det sige?

Per.

Jeg meener hvem er *Imprimatur* til Vers og Bøger, som gaaer i Trykken?

Montanus.

Skal det være Latin?

Per.

Ja i min Tid var det got Latin.

Montanus.

Var det da got Latin, saa maa det endnu være ligeledes. Men det har aldrig været Latin i den Meening, som I vil have det.

Per.

Jo min Troe er det got Latin.

Montanus.

Skal det da være et *Nomen* eller et *Verbum*?

Per.

Det er et *Nomen*.

Jesper.

Det er ret Per, svar kun brav for jer.

Montanus.

Cujus declinationis er da *Imprimatur*?

Per.

Alle de Ord, som nævnes kand, henføres til 8 Ting, som er *Nomen*, *Pronomen*, *Verbum*, *Principium*, *Conjugatio*, *Declinatio*, *Interjectio*.

Jesper.

Jo jo, hør kun til Per, naar hand vil ryste sine Ærmer. Det er ret, klem kun paa ham.

Montanus.

Hand svarer intet til det jeg spør ham, hvad har *Imprimatur* i *Genitivo*?

Per.

Nominativus Ala, *Genitivus Alæ*, *Dativus Alo*, *Vocativus Alo*, *Ablativus Ala*.

Jesper.

Jo, jo, Monsieur Montanus, vi har sommend ogsaa Folk her paa Bierget.

Per.

Det skulle jeg ogsaa meene; der deponerede min Troe andre Karle i min Tid, end nu omstunder; det var Karle, som lode sig rage to gange om Ugen, og kunde alle *scandere* alle slags Vers.

Montanus.

Det er en mægtig Sag, saadant kand man nu gjøre udi anden *Lectie*. Nu omstunder deponerer Karle fra Kiøbenhavns Skole, som kand gjøre Hebraiske og Chaldaiske Vers.

Per.

Saa maa de ikke kunde meget Latin da?

Montanus.

Latin! om I kom i Skolen nu, kunde I ikke komme høyer end i *Sinke-Lectien*.

Jesper.

Siig ikke det Montanus, Degnen er min Troe en brav studeret Mand, det har jeg hørt baade Herredtzfogeden og Amtsforvalteren sige.

Montanus.

Maa skee de forstaa ligesaa lidet Latin, som hand.

Jesper.

Jeg hører dog, hand svarer brav for sig.

Montanus.

Hand svarer jo ikke til det jeg spør ham om. *E qua Schola dimissus es mi Domine?*

Per.

Adjectivum & Substantivum, genere, numero & Caseo conveniunt.

Jesper.

Hand maaler ham min Troe Skieppen fuld; ret Per, vi skal min Troe drikke en Pæl Brændeviin sammen.

Montanus.

Dersom Hr. Foged vidste, hvad hand svarede, skulle hand lee sin Mave i tu. Jeg spør ham, fra hvilken Skole hand har deponeret, hand svarer noget andet hen i Taaget.

Per.

Tunc tua res agitur, Paries cum proximus ardet.

Jesper.

Jo, jo, nu vil hun min Troe ret gaae an, svarer I nu dertil.

Montanus.

Jeg kand ikke svare dertil, det er lutter Pølse-Snak. Lad os tale Dansk sammen, som de andre kand forstaa, saa skal man strax faa at høre, hvilken Karl det er.

Nille græder.

Jesper.

Hvorfor græder I Bestemoor?

Nille.

Jeg har saa ont deraf, at min Søn skal give sig tabt i Latinen.

Jesper.

Ach Bestemoer! det er jo ingen Under. Per er jo ogsaa meget ældre, end hand, det er jo ingen Under. Lad dem nu tale Dansk da, som vi alle forstaa.

Per.

Ja nok, jeg er parat til hvilken af Deelene hand vil. Vi vil give hinanden nogle Spørsmaal; for Exempel, hvem var det, som skreg saa høyt, at man kunde høre ham over den heele Verden?

Montanus.

Jeg veed ingen, som skriger stærkere, end Esle og Landsby-Degne.

Per.

Snak! Kand man høre dem over heele Verden? Det var et Asen i Noæ Arck; thi heele Verden var i Arcken.

Jesper.

Ha, ha, ha, det er min Troe sandt, ha ha ha, der sidder et forslagen Hoved paa den Per Degn.

Per.

Hvem slog den 4de Deel af Verden ihjel?

Montanus.

Ej jeg svarer ikke til slige grove Spørsmaal.

Per.

Det var Cain, som slog sin Broder Abel ihjel.

Montanus.

Beviis, at der var ikke meer end fire Mennisker da til.

Per.

Beviis I, at der var fleere.

Montanus.

Det giøres ikke fornøden; thi *affirmanti incumbit probatio*, forstaar I det?

Per.

Ja vist. *Omnia conando docilis solertia vincit*, forstaar I det?

Montanus.

Jeg er ikke klogere, som staar her og disputerer med en Sinke. I vil disputere, og kand hverken Latin eller Dansk, langt mindre veed, hvad *Logica* er. Lad høre engang, *quid est Logica?*

Per.

Post molestam senectutam, post molestam senectutam nos habebat humus.

Montanus.

Vil din Slyngel fixere mig?

*Faar ham i Haaret, de slaaes, Degnen echaperer, og raaber, Sinke, Sinke.
De gaaer alle ud, foruden Fogden.*

Scen. 4.

Jesper. Jeronimus.

Jeronimus.

Hans Tiener Hr. Foged! skal jeg finde ham her? jeg kommer at see min tilkommen Svigersøn Rasmus Berg.

Jesper.

Nu kommer hand strax, det var Skade, at I ikke kom en halv Time tilforn, saa skulle I have hørt ham og Degnen disputere sammen.

Jeronimus.

Hvorledes løb det af?

Jesper.

Skam faae Per Degn, hand er slemmere end jeg havde tænkt; jeg merker nok, at hand ikke har glemst noget, hverken af sin Latin eller Hebraisk.

Jeronimus.

Jeg troer det nok, thi hand har vel ingen tid vidst meget deraf.

Jesper.

Siig ikke det Monsieur Jeronimus! der sidder en forbandet Mund paa ham. Det er virkelig en Lyst, at høre den Mand snakke Latin.

Jeronimus.

Det er meer, end som jeg havde ventet. Men hvordan seer min Svigersøn ud?

Jesper.

Hand seer forbandet lærd ud; I skulde neppe kiende ham igien. Hand har ogsaa et andet Navn.

Jeronimus.

Et andet Navn! hvad heeder hand da?

Jesper.

Hand kalder sig Montanus, hvilket skal være det samme, som Rasmus paa Latin.

Jeronimus.

Ej fy, det er hæsligt. Jeg har kiendt mange, der saaledes har forandret deres Christne Navne, men det har aldrig gaaet dem vel i Verden. Jeg kiendte een for nogle Aar, der var døbt Peer, og vilde siden fornye sin Myndt, da hand var bleven til noget, og lod sig kalde Peiter. Men den Peiter kom ham dyr nok at staae; thi hand brød sit Been, og døde i stor Ælendighed. Vor Herre taaler ikke saadant Hr. Foged.

Jesper.

Det kand være med Navnet, hvad det være vil, men det staar mig aldeles ikke an, at hand har saa selsomme Meeninger udi Troen.

Jeronimus.

Hvad har hand da for Meeninger?

Jesper.

Ej det er forskrækkeligt! Haarene reiser sig paa Hovedet, naar jeg tænker derpaa. Jeg kand ikke erindre alt hvad jeg hørte; men det veed jeg, at hand blant andet sagde, at Jorden var rund. Hvad kand jeg kalde saadant Monsieur Jeronimus? det er jo ikke andet end at kuldkaste all Reglion, og føre Folk af Troen. En Hedning kand jo ikke tale verre.

Jeronimus.

Hand maa kun have sagt det af Skiemt.

Jesper.

Det er noget groft at skiemte saaledes. See der kommer hand selv.

Scen. 5.

Montanus. Jeronimus. Jesper.

Montanus.

Velkommen min kiære Svigerfar. Det er mig kiært, at see ham ved god Helbred.

Jeronimus.

Helbreden kand ikke være synderlig hos Folk af min Alder.

Montanus.

I seer dog hiertelig vel ud.

Jeronimus.

Synes jer det?

Montanus.

Hvordan lever Jomfru Lisbed?

Jeronimus.

Vel nok.

Montanus.

Men hvad er paa færde? mig synes min kiære Svigerfar, at I svarer mig saa koldsindig.

Jeronimus.

Jeg har vel ikke Aarsag til andet.

Montanus.

Hvad ont har jeg da gjort?

Jeronimus.

Mig er sagt, at I har saadanne egne Meeninger; Folk skulle jo tænke, at I var gall eller catolsk i Hovedet; thi hvorledes kand et fornuftigt Menniske falde til den Daarlighed, at sige Jorden er rund?

Montanus.

Ja *profectò* er hun rund, jeg maa sige det, som Sanden er.

Jeronimus.

Det maa være Pokker ikke sanden, saadant kand u-mueligt andet end komme fra Fanden, som er Løgnens Fader. Jeg er vis paa, at der er ikke et Menniske her i Byen, der jo fordømmer saadan Meening; spør kun Fogden, som er en fornuftig Mand, om hand ikke er af samme Meening med mig.

Jesper.

Det kand endelig komme mig paa et ud, enten hun er lang eller rund; men jeg maa troe mine egne Øyne, som viser mig, at Jorden er flak som en Pandekage.

Montanus.

Det kand ogsaa komme mig paa et ud, hvad Tanke Fogden eller de andre her i Byen har der om, men det veed jeg, at Jorden er rund.

Jeronimus.

Hun er Pokker ikke rund. Jeg troer I er gall. I har jo Øyen i Hovedet saa vel som andre Mennisker.

Montanus.

Det er jo bekiendt, min kiære Svigerfar, at der boer Folk lige under os, som vender deres Fødder mod vore.

Jesper.

Ha, ha ha, hi hi hi, ha ha ha.

Jeronimus.

Ja Fogden maa nok lee; thi hand har virkelig en Skrue løs i Hovedet. Forsøg I kun at gaae her under Taget, og vend Hovedet ned, og see saa til hvorledes det vil løbe af.

Montanus.

Det er en gandske anden Sag, Svigerfar! thi – – –

Jeronimus.

Jeg vil aldeles ikke være jer Svigerfar. Jeg har min Datter kiærere, end at jeg skulle give hende saaledes bort.

Montanus.

Jeg har jer Datter saa kiær, som min egen Siæl, det er vist, men at jeg skulle kuldkaſte Philosophien for hendes skyld, og drive min Forstand i Landflygtighed, det er meer end I kand begiære.

Jeronimus.

Ha ha, jeg hører, at I har anden Kiærlighed i Hovedet. I maa gierne beholde jer Lucie eller Sophie. Jeg skal saamend ikke nøde min Datter paa jer.

Montanus.

I forſtaar mig ikke ret, Philosophien er ikke andet, end en Videnskab, som har aabned Øynene paa mig, saa vel herudi, som udi andet.

Jeronimus.

Den har ſnarere forblindet baade Øyene og Forstanden. Hvormed kand I giøre ſaadant got?

Montanus.

Det er noget, som er ufornødent at bevise. Ingen lærde Folk tviler meer der om.

Jesper.

Da tilſtaar min Troe aldrig Per Degn jer ſaadant.

Montanus.

Per Degn! ja det er en fæd Karl. Jeg er daarlig, at jeg ſtaar her og taler om Philoſophie med jer. Men for at fornøye Monsieur Jeronimus, vil jeg dog fremføre et par Beviis, nemlig, først, af reisende Folk, hvilke, naar de komme et par 1000 Mile herfra, har de Dag, naar vi har Nat, ſeer anden Himmel, andre Stierner.

Jeronimus.

Er I gall, er der meer end en Himmel, og en Jord?

Jesper.

Jo Monsieur Jeronimus, der er 12 Himle, den eene høyere end den anden, indtil man kommer til Chrystal Himmelen, derudi har hand saa vit ræt.

Montanus.

Ach quantæ tenebrae!

Jeronimus.

Da har jeg i min Ungdom 16 gange været til Kiiler Omslag, men saa sant som jeg er en ærlig Mand, om jeg har seet nogen anden Himmel, end den vi her have.

Montanus.

I maa reise 16 gange saa langt, *Domine Jeronyme*, førend I kand merke saadant; thi – – –

Jeronimus.

Holt op med den Snak, den har ingensteds hiemme. Lad os høre den anden Beviis.

Montanus.

Den anden Beviis tages af Solens og Maanens Formørkelse.

Jesper.

Ney hør nu engang! nu blir hand reent gall.

Montanus.

Hvad meener I vel at Formørkelse er?

Jesper.

Formørkelser ere visse Tegn, som sættes paa Solen og Maanen, naar der skal skee nogen Ulykke paa Jorden; hvilket jeg kand bevise af egne Exempler, saaledes: da min Hustrue foer ilde for 3 Aar siden, og da min Daatter Giertrud døde, var der begge gange Formørkelse tilforn.

Montanus.

Ach jeg maa blive gall over saadan Snak.

Jeronimus.

Fogden har ret, thi der skeer aldrig Formørkelse, uden den har noget at betyde. Da sidste Formørkelse skeede, syntes alting at være vel, men det varede ikke længe; thi 14 Dage derefter fik vi Tidende fra Kiøbenhavn, at der var paa engang 6 rejcered til Attestatz, alle fornemme Personer, og blant dem 2 Provste

Sønner. Hører man ikke ont paa et Stæd efter en saadan Formørkelse, saa faar man det vist nok at høre paa et andet Stæd.

Montanus.

Det er vist nok! thi der gaaer aldrig nogen Dag forbi, der skeer jo nogen Ulykke i Verden. Men hvad disse Personer er angaaende, da har de ikke behov at skyldes paa Formørkelse, thi havde de læsed bedre over, havde de nok gaaet fri.

Jeronimus.

Hvad er da Formørkelse i Maanen?

Montanus.

Det er ikke andet, end Jordens Skygge, som betar Maanen Solens Skin; og saasom Skyggen er rund, saa sees deraf at Jorden er rund iligemaade. Det gaaer altsammen naturlig viis til, thi man kand udregne Formørkelser, og derfor er det Giækkeri at sige, at saadant er foregaaende Tegn for Ulykke.

Jeronimus.

Ach Hr. Foged! jeg faar ont. I en ulyksalig Tid lod jere Forældre jer studere.

Jesper.

Ja hand er noget nær ved at blive Atheist. Jeg maa have Per Degn i færd med ham igien. Det er en Mand, som taler med Eftertryk. Hand skal nok overbevise jer, enten I vil paa Latin eller Grædsk, at Jorden (Gud skee Lof) er saa flack, som min Haand. Men der kommer Madame Jeronimuses med hendes Datter.

Scen. 6.

Magdelone. Lisbed. Jeronimus. Montanus og Jesper.

Magdelone.

Ach min hierte Svigersøn! det er mig en Glæde, at see jer kommen tilbage med god Helbred.

Lisbed.

Ach min Hierte lad mig omfavne dig.

Jeronimus.

Sagt, sagt, mit Barn, ikke saa ivrig.

Lisbed.

Maa jeg ikke omfavne min Kiæreste, som jeg ikke har seet i nogle Aar?

Jeronimus.

Bliv fra ham, siger jeg dig, du faar ellers hug.

Lisbed *grædende.*

Jeg veed jo, at der er giort offentlig Forlovelse imellem os?

Jeronimus.

Det er rigtig nok, men der er kommen nogen Urigtighed i den Sag siden.

Lisbed græder.

Jeronimus.

Du skal vide mit Barn, at da hand blev forloved med dig, var hand et skikkeligt Menneske, og en god Christen; men nu er hand en Kiættere og Sværmere, som fortæner heller at indføres i et Litanie, end udi Svogerskab med os.

Lisbed.

Er det ikke andet min hierte Far, saa skal vi nok komme til rette.

Jeronimus.

Bliv fra ham, siger jeg.

Magdelone.

Hvad vil dette sige Hr. Foged?

Jesper.

Det er galt nok Madam! hand fører falsk Lærdom her ind i Byen, siger at Jorden er rund, og andet deslige, som jeg blues ved at tale om.

Jeronimus.

Synes jer ikke, at de gode gamle Forældre er at beklage, der har kosted saa mange Penge paa ham?

Magdelone.

Ej! ikke andet! hvis hand har Kiærlighed til vor Daatter, saa staar hand nok fra sin Meening, og siger, at Jorden er flack for hendes skyld.

Lisbed.

Ach min Hierte siig for min skyld, at den er flack.

Montanus.

Jeg kand ikke føye jer deri, saa længe som jeg har min fulde Fornuft. Jeg kand jo ikke give Jordan anden Skikkelse, end den af Naturen har. Jeg vil sige og giøre for jer skyld, alt hvad mig mueligt er, men jeg kand ingenlunde føye jer her udi; thi skulle mine Ordens Brødre faa at vide, at jeg havde statueret saadant, vilde jeg af dem holdes for en Nar, og blive foragtet; tilmed staar vi lærde Folk aldrig fra vore Meeninger, men forsvarer hvad vi engang har sagt til den yderste Draabe af vor Bleckhorn.

Magdelone.

Hør Mand, jeg finder dette aldeles ikke af den Vigtighed, at vi derfor skulle ophæve Partiet.

Jeronimus.

Og jeg skulle formedelst saadant søge Skilsmisse mellem dem, om de end vare virkeligen gifte.

Magdelone.

Jeg vil min Troe ogsaa have noget at sige herudi; thi er hun jer Daatter, saa er hun ogsaa min.

Lisbed *grædende.*

Ach min Hierte! siig dog at den er flack.

Montanus.

Jeg kand *profecto* ikke.

Jeronimus.

Hør Kone, du maa vide, at jeg er Mand i Huset, og at jeg er hendes Far.

Magdelone.

Du maa ogsaa vide, at jeg er Kone i Huset, og at jeg er hendes Moer.

Jeronimus.

Jeg meener at en Far er altid meer end en Moer.

Magdelone.

Og jeg meener ney; thi at jeg er hendes Moer, derom kand ingen tvile; men om I – – – ja jeg vil ikke sige meer, thi jeg ivrer mig.

Lisbed *grædende.*

Ach min Hierte! kand I ikke dog sagte for min skyld sige, at den er flack.

Montanus.

Jeg kand ikke min Dukke; *nam contra naturam est.*

Jeronimus.

Hvad vil du sige dermed, min Kone? er jeg ikke hendes Far, saa vel som du er hendes Moer. Hør Lisbed, er jeg ikke din Far?

Lisbed.

Jeg troer jo, thi min Moer siger det. Jeg troer, at I er min Far, men jeg veed, at hun er min Moer.

Jeronimus.

Hvad synes jer om den Snak Hr. Foged?

Jesper.

Jeg kand ikke sige at Mammesellen har uret deri; thi – – –

Jeronimus.

Det er nok, kom lad os gaae. Vær forsikred om min gode Rasmus Berg, at I aldrig faar min Daatter, saa længe I blir i jere Vildfarelser.

Lisbed *grædende.*

Ach min Hierte siig dog, at den er flack.

Jeronimus.

Fort, fort paa Dør.

De Fremmede gaae alle bort.

Act. IV.

Scen. 1.

Montanus (*alleene.*)

Her har jeg været plaget en heel Time med mine Sviger-Forældre, som med Suk og Graad vil bevæge mig at staa fra min Meening; men de kiender ikke *Erasmus Montanum* ret. Ikke om jeg kunde blive Keiser, vilde jeg staa fra det jeg engang har sagt. Jeg elsker Mademoiselle Elisabet, det er sant; men at jeg for hendes skyld opoffrer Philosophien, og staa fra det, jeg engang offentlig har *sustinered*, det skeer aldrig. Jeg haaber dog, at det skal blive got, og at jeg skal faa min Kiæreste uden min Reputations Fortabelse; thi, naar jeg faar Lejlighed at

tale med Jeronimus, skal jeg saa tydelig bevise ham sine Vildfarelser, at hand skal finde sig deri. Men der seer jeg Degnen og Ridefogden komme fra mine Forældre.

Scen. 2.

Jesper. Per. Montanus.

Jesper.

Min kiære Monsieur Montanus, vi har haft et sterkt Arbeid i Dag for jer skyld.

Montanus.

Hvad er det?

Jesper.

Vi have løbet imellem jere Forældre og Svigerforældre for at megle en Fred.

Montanus.

Ja hvad har I da udrettet? vil min Svigerfar lade sig sige?

Jesper.

De sidste Ord hand sagde til os, var disse: Der har aldrig været noget Kiætterj i vor Familie. Hils kun Rasmus Berg (jeg siger kun lige hans Ord, thi hand sagde ikke Montanus Berg engang) hils kun Rasmus Berg sagde hand, og siig ham, at jeg og min Hustru ere begge skikkelige, og Gudfrygtige Folk, som heller vrider Halsen om paa vor Datter, end giver hende til een, der siger at Jorden er rund, og fører falsk Lærdom her ind i Byen.

Per.

Sandt at sige, saa har vi altid haft en reen Troe her paa Bierget, og Monsieur Jeronimus har ikke stor Uret derudi, at hand vil hæve op dette Svogerskab.

Montanus.

I got Folk! hilser Monsieur Jeronimus igien, og siig ham, at hand gjør synd derudi, at hand vil tvinge mig, at staa fra det, som jeg engang har sagt, hvilket er mod *Leges Scholasticas*, og *Consuetudines Laudabiles*.

Per.

Ej *Dominus!* vil I forlade jer smukke Kiæreste for saa ringe Ting. Alle Mennsker vil tale ilde derom.

Montanus.

Den gemeene Mand *Vulgus* vil tale ilde derom; men mine *Commilitones*, mine Kammerater vil løfte mig op til Skyerne for min Bestandighed.

Per.

Holder I det da for Synd, at sige Jorden er flack eller lang?

Montanus.

Ney det gjør jeg ikke; men jeg holder det for en Skam og Vanære for mig, som er en *Baccalaureus Philosophiæ* at staa fra hvad jeg engang *publicè* har *sustinered*, og at gjøre noget, som er Ordenen u-anstændigt; min Pligt er at see til, *ne quid detrimenti patiatur respublica Philosophica*.

Per.

Men naar I kand overbevises, at det er falskt, som I troer, holder I det da for en Synd, at staa fra jer Meening?

Montanus.

Beviis mig at det er falskt, og det *methodicè*.

Per.

Det er mig en læt Sag. Her boer nu saa mange brave Folk her i Byen; først, jer Svigerfar, som har bragt sig frem allene ved Pennen; dernæst jeg u-værdig, som har været Degn udi 14ten samfulde Aar; siden denne gode Mand Ridefogeden, foruden Sognefogden, og adskillige andre brave boesiddende Mænd, der har svaret deres Skat og Landgilde baade udi onde og gode Tider.

Montanus.

Det vil blive en forbandet *Syllogismus*. Hvor vil vel all den Snak hen?

Per.

Nu kommer jeg strax til det jeg vil sige. Spør nu enhver af disse gode Mænd, som boer her i Byen, og hør om nogen skal holde med jer derudi, at Jorden er rund. Jeg veed, man maa jo troe meer hvad saa mange siger, end een alleene. *Ergo* har I uret?

Montanus.

I maa tage heele Biergets Folk hid, og lade dem *opponere* baade mod den Materie, og andre; jeg skal binde Munden paa dem alle. Slige Folk har ingen Troe; de maa troe hvad jeg og andre Folk siger.

Per.

Men om I vilde sige, at Maanen var af grøn Ost, skulle de ogsaa troe det?

Montanus.

Ja hvad andet? siig mig, hvad troer Folk her, at I er?

Per.

De troer, at jeg er en god ærlig Mand, og Degn her paa Stædet; hvilket er sant.

Montanus.

Og jeg siger det er Løgn. Jeg siger I er en Hane, og skal bevise det saa klart, som 2 og 3 er 5.

Per.

I skal bevise Dievelen. Hvad nu, er jeg en Hane? hvormed vil I gjøre det got?

Montanus.

Kand I sige mig noget, som kand befri jer derfra?

Per.

Først kand jeg jo tale, en Hane kand ikke tale? *Ergo*, er jeg ikke en Hane?

Montanus.

Talen gjør intet til Sagen. En Papegoie, en Stær kand og tale, derfor er de just ikke Mennisker.

Per.

Jeg kand bevise det af andet end af Talen. En Hane har ingen Menniskelig Forstand, jeg har Menniskelig Forstand, *ergo* er jeg ingen Hane.

Montanus.

Proba minorem.

Jesper.

Ej tal Danske.

Montanus.

Jeg vil, at hand skal bevise sig at have Forstand som et Menniske.

Per.

Hør, jeg forretter jo mit Embede u-paaklageligt.

Montanus.

Hvilke ere de fornemmeste Poster udi jer Embede, hvoraf I beviser en

Menniskelig Forstand?

Per.

1.) Forsømmer jeg aldrig at ringe til Messe paa bestemte Tider.

Montanus.

En Hane forsømmer ey heller at gale og give Tiderne tilkiende, og advare Folk, naar de skal staa op.

Per.

2.) Synger jeg saa vel, som nogen Degn udi heele Siælland.

Montanus.

Vor Hane galer og saa vel som nogen Hane udi Siælland.

Per.

Jeg kand støbe Voxlys, det kand ingen Hane gjøre.

Montanus.

En Hane derimod kand gjøre Eg, hvilket I ikke kand gjøre; seer I da vel, at I af Forstand udi jer Embede ikke kand bevise, at I er bedre end en Hane. See ogsaa i kort Begreb, hvilken Eenstemmelse, der er imellem jer og en Hane. En Hane har en Kam i Hovedet, I bær ogsaa Takker udi Panden; en Hane galer, I galer ogsaa; en Hane gjør sig til af sin Røst, og bryster sig, I ligeledes; en Hane varer ad, naar det er Tid at raabe, I, naar det er Tid at gaae i Messe. *Ergo* er I en Hane? Har I ellers noget at sige?

Per Degn græder.

Jesper.

Ej græd ikke Per, hvad vil I agte saadant?

Per.

Det er, gid jeg faar en Ulykke, lutter Løgn. Jeg kand skaffe Attester fra heele Byen, at jeg er ingen Hane, eller at nogen af mine Forældre har været andet end Christne Mennsker.

Montanus.

Refuter da denne *Syllogismum, quem tibi propono*. En Hane har disse Egenskaber, hvorved den kiendes fra andre Dyr. Den varer Folk ved Lyd, naar de skal staa op; gir Timerne tilkiende; bryster sig af sin Stemme; fører Takker udi Hovedet. I har samme Egenskaber. *Ergo* er I en Hane? *Refuter* mig det

Argument.

Per græder igien.

Jesper.

Kand ikke Degnen binde Munden til paa jer, saa kand jeg.

Montanus.

Lad høre jere *Argumenter* da?

Jesper.

Først finder jeg i min Samvittighed, at jer Meening er falsk.

Montanus.

Efter en Fogeds Samvittighed kand man ikke fælde Dom i alle Sager.

Jesper.

2.) Siger jeg, at alt hvad I har talt er lutter Løgn.

Montanus.

Beviis det.

Jesper.

3.) Er jeg en brav Mand, hvis Ord har altid staaet til troende.

Montanus.

Med ald den Snak lar man sig ikke nøye.

Jesper.

4.) Siger jeg, at I har talt som en Carnali, og at Tungen burde skiæres af jer Mund.

Montanus.

Endnu hører jeg intet Beviis.

Jesper.

Og endelig for det femte, vil jeg til Overflod bevise jer over, enten I vil i Kaarde eller tørre Hug.

Montanus.

Ney, jeg er en Tiener af begge Deelee; men saa længe I vil kun disputere med Munden, skal I finde, at jeg kand forsvare ikke allene de Ting, jeg har sagt, men ogsaa andet. Kom an, Hr. Foged, jeg vil bevise af den sunde *Logica*, at I er en Tyr.

Jesper.

I skal bevise Fanden.

Montanus.

Vil I kun have Taalmodighed at høre mit *Argument*.

Jesper.

Kom Per, lad os gaae.

Montanus.

Saaledes beviser jeg det: *Qvicunqve* – – –

Jesper skriger og holder for hans Mund.

Montanus.

Har I ikke lyst til at høre mit Beviis denne gang, saa kand I møde mig en anden gang, paa hvilket Stæd I behager.

Jesper.

Jeg er for god at have Omgængelse med saadan Sværmer.

Gaaer ud.

Montanus.

Med disse Folk kand jeg disputere med Koldsindighed, hvorvel de siger mig haarde Ord. Jeg blir ikke hidsig, med mindre jeg disputerer med Folk, som bilder sig ind at forstaa *Methodum Disputandi*, og være ligesaa sterke i Philosophien som jeg. Derfor var jeg 10 gange saa ivrig, da jeg disputerede mod den Student i Dag; thi hand havde dog noget Skin af Lærdom; men der kommer mine Forældre.

Scen. 3.

Jeppe. Nille. Montanus.

Jeppe.

Ach min kiære Søn! tag ikke saa af sted, og leg dig ikke ud med alle Folk. Ridefogden og Degnen, som efter vor Begiæring toge sig paa, at slutte Fred imellem dig og din Svigerfar, fornemmer jeg, er bleven giort Spot af, hvad duer saadant til, at giøre got Folk til Tyre og Haner?

Montanus.

Derfor har jeg studeret, derfor har jeg lagt mit Hoved i blød, at jeg kand sige

hvad jeg vil, og forsvare det.

Jeppe.

Mig synes, det var bedre aldrig at have studeret paa den Maade.

Montanus.

Holt jer Mund gamle Mand.

Jeppe.

Du vil vel ikke slaa dine Forældre?

Montanus.

Om jeg gjorde det, vilde jeg og forsvare det for heele Verden.

De gaae grædende ud.

Scen. 4.

Montanus. Jacob.

Montanus.

Jeg staar ikke fra mine Meeninger, om de blev gall tilsammen; men hvad vil du Jacob?

Jacob.

Jeg har et Brev til Monsøren.

Tar og læser Brevet. Jacob gaaer ud.

Min allerkiæreste Ven!

Jeg havde aldrig kunnet bilde mig ind, at du saa læt skulle forlade den, som udi saa mange Aar har baaret saadan bestandig og u-forfalsket Kiærlighed til dig. Jeg kand sige dig det for vist, at min Far er saa forpikket mod den Meening, at Jorden er rund, og holder det for saa stor Troes Artikel, at hand aldrig gir mig bort til dig, med mindre du bifalder hans, og andre got Folkes Troe her i Byen. Hvad kand det nytte dig, enten Jorden er lang, rund, ottekanted eller firekanted? Jeg beder dig for ald den Kiærlighed jeg har baaret til dig, at du beqvemmer dig til den Troe, som vi saa lang Tid har befundet os saa vel efter her paa Bierget; hvis du ikke føyer mig herudi, da vær vis paa, at jeg gremmer mig til døde, og at heele Verden vil have Afskye for dig, som har været Aarsag til dens Død, der har elsket dig, som sin egen Siæl.

Elisabeth Jeronimus Datter

med egen Haand.

Ach Himmel! dette Brev bevæger mig, og bringer mig i stor Tvilraadighed, saa at jeg maa sige med Poeten:

— — — — — *utque securi*

Saucia trabs ingens ubi plaga novissima restat,

Qvo cadat in dubio est, omnique à parte timetur,

Sic animus — — — — —

Paa den ene Side staar Philosophien, som byder mig holde Stand; paa den anden Side min Kiæreste, der bebreider mig min Koldsindighed og Utroskab. Men skulle Erasmus Montanus af nogen Ting lade sig bevege at staa fra sin Meening, som hidindtil har været hans Hoved-Dyd? ney vist ingenlunde; dog her er jo Nød, som bryder alle Love? hvis jeg herudi ikke beqvemmer mig, saa gjør jeg mig selv og min Kiæreste ulykkelig; hun gremmer sig ihiel af Sorg, og all Verden vil hade mig, og bebreide mig min Utroskab. Skulle jeg forlade den, der udi mange Aar har baaret en saadan oprigtig Kiærlighed til mig? skulle jeg være Aarsag til hendes Død? ney det kand ikke skee; dog betænk dig, hvad du gjør *Erasme Montane Musarum & Apollinis pulle*. Her har du Lejlighed at lade see, at du est en ræt *Philosophus*, jo større Faren er, jo større Laurbær-Krantze erhverver du *inter Philosophos*. Tænk hvad dine *Commilitones* vil sige, naar de faar saadant at høre: Det er ikke den *Erasmus Montanus* meer, der hidindtil har forsvaret sin Meening til yderste Blods-Draaber. Om gemeene og ulærde Folk bebreider mig Utroskab mod min Kiæreste, saa vil Philosophi derimod løfte mig op til Skyerne. Just det, som beskjemmer mig hos hine, kroner mig med Ære hos disse. Jeg maa derfor staa imod denne Fristelse. Jeg staar imod den. Jeg overvinder den. Jeg har alt overvundet den. Jorden er rund. *Jacta est alea. Dixi. Raaber paa Jacob*.

Jacob! det Brev, som du leverede mig fra min Kiæreste, har intet virket hos mig. Jeg blir ved hvad jeg har sagt, Jorden er rund, og den skal aldrig blive flack saa længe mit Hoved er oppe.

Jacob.

Jeg holder ogsaa for, at Jorden er rund, men om een gav mig en Kommenskringle for at sige, at den er lang, sagde jeg den var lang; thi det kand skille mig ligemeget.

Montanus.

Det kand være dig anstændigt, men ikke en Philosopho, hvis Hoved-Dyd er at forsvare til det yderste det hand engang har sagt. Jeg vil offentlig disputere derom her i Byen, og fordre ud alle, som har studeret.

Jacob.

Men maatte jeg spørge Monsør om en Ting, om I vinder i Disputatzen, hvad vil da følge deraf?

Montanus.

Der følger saa meget deraf, at jeg har den Ære at vinde, og passere for en lærd Mand.

Jacob.

Maansør vil sige en snaksom Mand; thi at Viisdom og Snaksomhed er ikke den samme, har jeg merket af Folk her i Byen. Rasmus Hansen, som altid fører Ordet, og som ingen kand staa udi Munden, holdes af andre kun at have got jevn Gaase-Forstand. Sognefogden Niels Christensen derimod, som taler lidt, og giver sig altid tabt, holdes for at kunde forestaa en Herredsfogeds Embede.

Montanus.

Ney hør mig engang til den Slyngel, hand vil min Troe raisonere med.

Jacob.

Maansør maa ikke tage det ilde op, jeg taler kun efter min eenfoldige Forstand, og spør kun, for at lære. Jeg vilde gjerne vide, at naar Maansøeren vinder Disputationen, om Per Degn da strax blir forvandlet til en Hane?

Montanus.

Hvilken Snak, hand blir derfor den samme, som hand var.

Jacob.

Ej saa taber jo Monsør da?

Montanus.

Jeg vil ikke indlade mig i Disput med en Bondeslyngel, som du est; hvis du forstod Latin, saa skulle jeg strax fornøye dig. Jeg er ikke øvet i at disputere paa Dansk.

Jacob.

Det er at sige, Monsøeren er bleven saa lærd, at hand ikke meer kand forklare sin Meening paa sit Mors Maal.

Montanus.

Holt din Mund *Audacissime Juvenis*, hvorforre skulle jeg gjøre mig u-mage, at forklare min Meening for grove og gemeene Folk, som ikke engang veed, hvad *Universalia entia rationis*, og *formæ substantiales* er, langt mindre andet. Det er jo *absurdissimum*, at vilde præke for den blinde om Farvene. *Vulgus indoctum est monstrum horrendum informe, cui lumen ademptum*. Der var en Mand for nylig, som dog var 10 gange lærdere end du, der vilde disputere med mig, men da jeg fornam, at hand ikke vidste, hvad *quidditas* var, slog jeg ham det reent af.

Jacob.

Hvad vil det ellers sige *quidditas*? var det ey saa?

Montanus.

Det veed jeg nok, hvad det vil sige.

Jacob.

Maansøer veed det kandskee selv, men kand ikke forklare det for andre. Da er det lille jeg forstaar, saadant, som alle Mennisker kand begribe, naar jeg siger dem det.

Montanus.

Ja du est en lærd Karl Jacob, hvad veedst du?

Jacob.

Men om jeg kunde bevise, at jeg var lærdere end Monsøeren er?

Montanus.

Det gad jeg gierne hørt.

Jacob.

Den som studerer paa de vigtigste Ting, meener jeg, har den grundigste Lærdom.

Montanus.

Ja, det er ræt nok.

Jacob.

Jeg studerer paa Avling, og Jordens Dyrkning, derfor er jeg lærdere, end

Maansøren er.

Montanus.

Saa holder du groft Bonde-Arbeid for det vigtigste?

Jacob.

Jeg veed ikke, men det veed jeg, at om Bønder vilde ogsaa tage en Pen, eller et stykke Kride i Haanden, og maale hvor langt der er til Maanen, da vilde I Høylærde snart faa en Ulykke i jere Maver. I Lærde drive Tiden bort med at despere om Verden er rund, 4rekanted eller ottekanted; og vi studerer paa at holde Jorden ved lige. Seer Moonsør nu da, at vor Studeren er nyttigere, og vigtigere end jeres, og derfor at Niels Christensen er den lærdeste Mand her i Byen, eftersom hand har forbedred sin Jord saaledes, at en Tønde Hartkorn deraf er 30 Rixdaler bedre, end i hans Formands Tid, som sad heele Dagen med en Pibe Tobak i Munden, besmurte og krøllede Doct. Arent Hvitfelds Krønike, eller Postill.

Montanus.

Ach jeg dør! det er Fanden skinbarlig, som taler. Jeg har aldrig tænkt min Livstid, at der kunde ligge slige Ord i en Bondedrengs Mund; thi hvorvel alt det, du har talt, er falskt og ugudeligt, saa er det dog en u-gemeen Tale for een af din Stand. Siig mig fort, af hvem du har lært saadan Snak?

Jacob.

Jeg har ikke studeret Monsør; men Folk siger, at jeg har got Hoved. Landsdommeren kommer aldrig her hid til Byen, hand har jo strax Bud efter mig. Hand har sagt 100 gange til mine Forældre, at de burdte at holde mig til Bogen, og at der kunde blive noget stort af mig. Naar jeg intet har at bestille, gaaer jeg og speculerer. Forgangen gjorde jeg et Vers over Morten Nielsen, som drak sig ihiel.

Montanus.

Lad mig høre det Vers?

Jacob.

I maa da vide det først, at samme Mortens Far og Far-Far vare begge Fiskere, og druknede paa Vandet. Verset var saadan:

Her under Morten Nielsen staar,

Som for at træde sin Forfædres Fodspor,
Der døde paa Vandet som Fiskere,
Sig udi Brændeviin druknede.

De Vers maatte jeg læse for Landsdommeren forgangen Dag, som lod dem skrive, og gav mig 2 Mark derfor.

Montanus.

Verset, skønt det er formaliter meget slet, saa er det materialiter ypperligt. *Prosodien*, som er det fornemmeste, fattes.

Jacob.

Hvad vil det sige?

Montanus.

Somme Linier har ikke *Pedes* nok, eller Fødder at gaae paa.

Jacob.

Fødder! det har min Troe paa nogle Dage løbet heele Landet over.

Montanus.

Jeg merker, at du har et forslaget Hoved, jeg vilde ønske at du havde studeret, og forstod din *Philosophiam Instrumentalem*, saa skulde du respondere under mig. Kom, lad os gaae.

Act. V.

Scen. 1.

En Lieutenant. Jesper Rifoged.

Lieutenant.

Hvor skal jeg faa den Karl at see, Hr. Foged! jeg gad dog nok gierne talt med ham. Seer hand noget vel ud?

Jesper.

Ja, hand seer temmelig vel ud, og har en Mund som en Ragekniv.

Lieutenant.

Det vil intet sige, naar hand kun er stærk og frisk.

Jesper.

Hand kand sige hvad hand vil, og forsvare det. Hand beviiste udtrykkeligen, at Per Degn var en Hane.

Lieutenant.

Er hand noget bred over Skuldrene?

Jesper.

En stærk fører Karl. Alle udi Huset ere bange for ham, endogsaa Forældrene, thi hand kand gjøre dem til Kiør, Stude, Heste, og til Mennisker igien, det er at sige, bevise udaf Bøger, at de ere det.

Lieutenant.

Seer hand ud til at kunde lide ont?

Jesper.

Hand beviste ogsaa, at Jorden er rund.

Lieutenant.

Det rager mig ikke, men seer hand ud til at være modig og have Hierte?

Jesper.

Hand skulle sætte sit Liv til for en Bogstav, end sige for andet. Jeg er vis paa, at hand faar alle Folk her paa Halsen. Men det skytter hand ikke om, hand staar derfor ikke fra sin Meening, og Lærdom.

Lieutenant.

Hr. Foged, saa vit som jeg hører, bliver det en complet Soldat.

Jesper.

Hvorledes vil Lieutenanten faa ham til Soldat, hand er Student?

Lieutenant.

Det vil intet sige, kand hand skabe Folk til Faar, Stude og Haner, saa vil jeg forsøge, om jeg kand skabe engang en Student til Soldat.

Jesper.

Jeg var tilfreds hand var det, jeg skulle lee min Mave i tu.

Lieutenant.

Tie kun stille Jesper! Naar Fogden og Lieutenanten vil stikke Hovederne sammen, er slige Ting ikke umuelige. Men der seer jeg een komme, mon det er han.

Jesper.

Ja det er han. Jeg vil løbe til side, at hand ikke skal have mig mistænkt.

Scen. 2.

Lieutenanten. Montanus.

Lieutenant.

Jeg gratulerer hans Ankomst her til Byen.

Montanus.

Jeg takker tjenstligen.

Lieutenant.

Jeg tar mig den Frihed at besøge, saasom her ellers ikke ere mange lærde Folk, mand kand tale med.

Montanus.

Det er mig kiært, at hand haver studeret. Naar deponerede Hr. Lieutenant med permission?

Lieutenant.

Jeg deponerede for 10 Aar siden.

Montanus.

Saa er Hr. Lieutenant da en gammel Academicus, hvad var Hr. Lieutenants Studium, da hand var Student.

Lieutenant.

Jeg læsede mesten gamle latinske Autores, og studerede paa Naturens Ræt og Moralske Sager, hvilket jeg endnu gjør.

Montanus.

Ey det er lapperj, det er ikke Academicum, lagde I ingen Vind paa *Philosophiam Instrumentalem*.

Lieutenant.

Ney ikke synderlig.

Montanus.

Saa har I da aldrig disputered.

Lieutenant.

Ney.

Montanus.

Ey, er det at studere? *Philosophia Instrumentalis* er det eeneste *Solide Studium*, resten kand være smukt nok, men ikke lærd. Een der er vel dreven i *Logica* og *Metaphysica* kand redde sig ud fra alting, disputere om alle materier, om endskiønt hand er fremmed i dem. Jeg veed ikke, hvilken jeg vilde tage mig paa at forsvare, jeg jo skulle komme vel fra. Der var aldrig nogen disputatz paa Academiet, hvor jeg jo var Opponens ved. En *Philosophus Instrumentalis* kand passere for en *Polyhistor*.

Lieutenant.

Hvem er størst disputator nu omstunder?

Montanus.

Det er en Student, som heeder Per Iversen. Naar hand har refuteret sin modstandere, saa at hand ikke kand svare et Ord meer, siger hand, vil I nu tage min Meening, saa vil jeg igien forsvare jer Meening. Til alt saadant hielper besynderlig hans *Philosophia Instrumentalis*. Det er skade, den Karl ikke blev Procurator, hand fik en mægtig stor Næring. Næst efter ham er jeg den stærkeste; thi sidste gang jeg disputerede, viskede hand mig i Øret: *Jam sumus ergo Pares*. Men jeg vil dog altid cedere ham.

Lieutenant.

Men jeg har hørt sige at Monsieur kand beviise, at det er børns Pligt, at slaae deres Forældre. Det synes mig at være u-rimeligt.

Montanus.

Har jeg sagt det, er jeg og Mand for at forsvare det.

Lieutenant.

Jeg tør vedde med ham om en Ducat, at hand er ikke capabel dertil.

Montanus.

Jeg vover en Ducat der imod.

Lieutenant.

Top, det er sagt, lader os nu høre.

Montanus.

Den man elsker mest, slaar man mest. Man bør ingen elske meer end sine

Forældre, *ergo* bør mand ingen slaae meer. End udi en anden *Syllogismo*. Hvad jeg har oppebaaret, bør jeg efter Evne erstatte. Jeg har i min Barndom oppebaaret hugg af mine Forældre, *ergo* bør jeg give dem hugg igien.

Lieutenant.

Nok nok. Jeg har tabt. I skal min troe have jer Ducat.

Montanus.

Ey det er ikke Lieutenantens Alvor, jeg vil profecto ingen Penger have.

Lieutenant.

Hand skal parole tage dem, jeg svær derpaa.

Montanus.

Ja saa vil jeg tage dem, for ikke at gjøre Lieutenanten meensvoren.

Lieutenant.

Men maa jeg og ikke forsøge, om jeg ikke kand gjøre ham til noget, *par exemple*, jeg vil gjøre ham til Soldat.

Montanus.

Ej det er gandske læt, alle Studentere ere aandelige Soldater.

Lieutenant.

Ney jeg vil ogsaa viise, at hand er en legemlig Soldat. Hvo som har taget Penge paa Haanden, er en værved Soldat, I har saadant giort, *Ergo* – – –

Montanus.

Nego Minorem.

Lieutenant.

Et ego probo minorem, af de 2 Rixdlr. I fik paa Haanden.

Montanus.

Distinguendum est inter nummos.

Lieutenant.

Ingen *Distinction*. I er Soldat.

Montanus.

Distinguendum est inter tō simpliciter & relative accipere.

Lieutenant.

Ingen Snak, *Contracten* er sluttet, og I har faaet Penge.

Montanus.

Distinguendum est inter contractum verum & apparentem.

Lieutenant.

Kand I nægte at I jo har faaet en Ducat af mig?

Montanus.

Distinguendum est inter rem & modum rei.

Lieutenant.

Kom følg mig strax Cammerad, nu skal du faa Mundering.

Montanus.

Der har I jere toe Rigsdaler igien. I har derforuden ingen Vidner, at jeg har taget Penger.

Scen. 3.

Jesper. Niels Corporal. Montanus. Lieutenanten.

Jesper.

Jeg kand vidne, at jeg saae Lieutenanten gav ham Penge paa Haanden.

Niels.

Jeg ligesaa.

Montanus.

Men hvorfor tog jeg de Penge, *distinguendum est inter* – – –

Lieutenant.

Ej vi vil ingen Snak høre: Niels bliv du her, medens jeg henter Mundering.

Montanus.

Hey Gevalt!

Niels.

Tier du ikke din Hund, saa skal jeg støde dig *Bajonetten* i Livet. Er han ikke hverved Hr. Foged?

Jesper.

Jo, det er rigtig nok.

Lieutenant.

Kom! flux den sorte Kiol af, og en rød paa igien.

Han græder, medens man ifører ham Munderingen.

Lieutenant.

Ej det lader ilde for en Soldat at græde, du est jo langt bedre nu, end tilforn. Exercerer ham nu brav Niels Corporal! Det er en lærd Karl, men han er endnu raa i *Exercicerne*.

Niels Corporal fører ham i en rød Kiol, exercerer og prygler ham.

Scen. 4.

Lieutenanten. Niels. Montanus.

Lieutenant.

Nu Niels kan han fatte *Exercicerne*.

Niels.

Hand skal nok lære, men det er en doven Hund, han maa prygles hver Øyeblik.

Montanus *grædende.*

Ach gunstige Herre! Værer barmhiertig mod mig, jeg er af en svag helbred, og kan ikke udstaa saadan Medfart.

Lieutenant.

Det falder noget haart i førstningen, men naar din Ryg brav blir banket og barket, vil det siden ikke gjøre saa ont.

Montanus *græder.*

Ach giid jeg aldrig havde studeret, saa havde jeg ikke geraadet i denne Ulykke.

Lieutenant.

Ej det er kun en Begyndelse, naar du har siddet en halv snees gange paa Træhesten, eller staaet paa Pælen først, saa agter du siden saadant for bagatelle.
Montanus græder igen.

Scen. 5.

Jeronimus, Magdelone, Lisbed, Jeppe, Nille, Lieutenant, Montanus, Corporalen.

Jeronimus.

Er I gandske vis derpaa?

Jeppe.

Ja vist: Fogden berettede mig det nys; Ach ach! nu er min Vrede forvandlet til Medynk.

Jeronimus.

Kunde vi kun faa ham i den rette Troe igien, vilde jeg gierne kiøbe ham løs.

Lisbed *kommer ind.*

Ach jeg elendige Menniske!

Jeronimus.

Giør mig ingen Allarm min Dotter, du vinder intet dermed.

Lisbed.

Ach min hierte Far, hvis I var saa forliebt, som jeg er, bad I mig ikke tie.

Jeronimus.

Fy, fy det er ikke smukt for en Pige at lade sig merke med saadant. Men der synes mig at han staar. Hør Rasmus Berg! hvordan er det fatt?

Montanus.

Ach min hierte Mons. Jeronymus! Jeg er bleven Soldat.

Jeronimus.

Ja nu faaer I andet at bestille, end giøre Mennisker til Dyr, og Degne til Haner.

Montanus.

Ach ach! jeg begræder min forrige Daarlighed. Men alt for silde.

Jeronimus.

Hør min Ven! vil I lade jer forrige Galskab, og ikke fylde Landet op med Tvistighed og Disputatzer, skal jeg ikke spare hvad som er i min Evne, for at løse jer ud igien.

Montanus.

Ach jeg haver ikke forskyldt bedre, som har trued mine gamle Forældre med hug. Men vil I forbarme jer over mig, og arbeyde paa min Befrielse, svær jeg jer til, at jeg herefter skal føre et andet Levnet, tage mig nogen Handtering for, og

aldrig forurolige nogen med Disputer meer.

Jeronimus.

Bj da her saa længe, jeg vil hen og tale med Lieutenanten. Ach min kære Hr. Lieutenant, I har altid været en Ven af vor Huus: Den Person, som er hvervet til Soldat, er forloved med min eeneste Dotter, som bær stor Kiærlighed for ham: Lad ham komme løs igien. Jeg vil gjerne forære Lieutenanten 100 Rixdlr. derfor. Jeg bekiender, at jeg glædde mig selv derover i Førstningen, at han saaledes var bleven refset; thi hans selsomme Opførsel havde opirret mig, og alle got Folk her i Byen mod ham. Men, da jeg saae ham i den Positur, og tillige hørte ham af hiertet begræde sin forrige Daarlighed, og love Bedring, var mit Hierte færdigt at briste af Medynk.

Lieutenant.

Hør min kiære Monsieur Jeronimus! Hvad jeg har giort, er kun for hans eget Beste. Jeg veed at hand er forloved med jer Dotter, og har derfor allene for at tiene jer Huus, bragt ham i den Tilstand, og tractered ham med saadan Haardhed, at han kunde komme til sine Synders Bekiendelse. Men jeg vil for Eders skyld selv give Penge til de Fattige, eftersom jeg hører, at han er bleven forandred, lad ham kun komme hid. Hør min Ven! Jere Forældre have satt store Penge paa jer i Forhaabning, at I skulle blive dem til Ære og Trøst i deres Alderdom; men I reyser klog bort, og kommer gandske forvirret tilbage, oprører den heele Bye, fortplanter selsomme Meeninger, og forsvarer dem med Haardnakkenhed; skal det være Frugt af Studeringer, saa burdte man jo ønske, at der vare aldrig Bøger til. Mig synes, det fornemmeste man burde lære i Skolerne, er alt hvad som strider mod det, som I er befænget med, og at en lærd Mand burdte fornemmelig kiendes frem for andre der paa, at han er meere temperered, modest og føyelig udi sin Tale end en Ulærd. Thi den sunde *Philosophie* lærer os, at vi bør dempe og stille Tvistigheder, at staa fra vore Meeninger, saa tit vi overbeviises af den ringeste at være Vildfarende. Det første Bud i *Philosophien* er at kiende sig selv, og jo meere en forfremmes derudi, jo slettere Tanker har han om sig selv, jo meer synes ham der staaar tilbage at lære. Men I gjør *Philosophie* til Fægtekunst, og holder den for *Philosophus*, der ved subtile *Distinctioner* kand forvende Sandhed, og reede sig udaf alle Meeninger, ved saadant gjør I jer forhadet af Folk, og bringer Lærdom i Foragt, saasom mand

bilder sig ind, at saadanne underlige Lader ere Studeringers rætte Frugt. Det beste Raad jeg kand give jer, er, at I arbejder paa at glemme og rødde af jer Hoved det som I har anvendt saa mangen Natte-vægt paa at lære, og at I tager jer nogen Handtering for, hvorved I kand bane jer Vey til jer Forfremmelse, eller om I endelig vil blive ved Studeringer, at I da indrætter dem paa en anden Maade.

Montanus.

Ach gunstige Herre! Jeg skal følge hans Raad, og beflitte mig paa, at blive et andet Menniske herefter.

Lieutenant.

Got, saa gir jeg eder da løs igien, naar I har giort de Løffter baade til eders egne, og eders Sviger-forældre, og bedet dem om Forladelse.

Montanus.

Jeg beder eder da ydmygst med grædende Taare alle om Forladelse, og lover at føre et gandske andet Levnet herefter, fordømmer mit forrige Væsen, fra hvilket jeg er bragt ikke meere ved den Tilstand, jeg er geraadet udi, end ved denne brave Mands grundige Tale og Lærdom, for hvilken jeg derfor næst mine Forældre, skal altid have meest *estime*.

Jeronimus.

Saa holder I da ikke meere for min kiære Svigersøn, at Jorden er rund; thi den post ligger mig meest om Hiertet.

Montanus.

Min hierte Svigerfar, jeg vil ikke disputere videre derom. Men jeg vil allene sige dette, at alle lærde Folk er nu omstunder af de Tanker, at Jorden er rund.

Jeronimus.

A — — — Hr. Lieutenant! Lad ham blive Soldat igien, til Jorden bliver flack.

Montanus.

Min kiære Svigerfar, Jorden er saa flack, som en Pandekage, er han nu fornøyet.

Jeronimus.

Ja, nu er vi gode Venner igien; nu skal I faae min Dotter, kommer nu allesammen ind hos mig, og drikker paa en Forligelse; Hr. Lieutenant gjør os den Ære at komme ind.

De gaae ind.

Ludvig Holbergs *Erasmus Montanus* er lastet ned gratis fra bokselskap.no